

20. siječnja 2015, Split

UNESCO World Heritage Centre
7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France

Poštovani,

Društvo Marjan je udruga osnovana 1903. godine kojoj je temeljna statutarna djelatnost zaštita i unapređenje Marjana. Marjan je pošumljeno brdo i sastavni je dio grada, udaljen 10-ak minuta hoda od povijesne jezgre Splita koja je 1979. godine upisana u registar svjetske kulturne baštine UNESCO-a. Na zapadnom dijelu brda Marjan nalaze se ostaci hrama božice Dijane ucrtanog na Tabuli Peutingeriani, koja potiče iz 1. st. n.e., dakle prije gradnje Dioklecijanove palače (**Prilog 1**). Osim ostataka hrama božice Dijane na Marjanu nalazile su se i brojne srednjovjekovne crkvice od kojih je velik broj sačuvan do danas, tako da se Marjan često naziva svetim brdom.

2011. godine, nakon što Gradsko vijeće Grada Splita nije prihvatilo Plan upravljanja koji je izradila tvrtka SolArc, osnovano je *Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga Plana upravljanja povijesnom jezgrom Splita i Plana upravljanja podrumima Dioklecijanove palače* (u daljnjem tekstu Povjerenstvo), koje je sastavljeno od predstavnika Grada Splita, Ministarstva kulture, Sveučilišta u Splitu i predstavnika 12 udruga civilnog društva, a jedna od tih udruga je i Društvo Marjan. U tom razdoblju duljem od 3 godine, koliko traje izrada nacrta Plana upravljanja, premda se može stvoriti dojam uspješne suradnje svih zainteresiranih dionika u procesu izrade tako važnog dokumenta, događaju se upravo suprotne situacije. Tako npr. Povjerenstvo donosi strateški važne zaključke koji se ne provode u praksi.

Jedan od primjera je situacija s planiranjem parkirališnih i garažnih mjesta za koje je Povjerenstvo 24. listopada 2012. jednoglasno donijelo zaključak po kojem u cjelokupnoj prostorno-planskoj dokumentaciji Grada Splita treba planirati parkirališna i garažna mjesta izvan Zone A povijesne jezgre kao strateško opredjeljenja grada Splita (**Prilog 2**). Umjesto toga Grad Split i Ministarstvo kulture daju svoju suglasnost na projekt Contarini koji planira čak dvije podzemne garaže u Zoni A, na svega nekoliko desetaka metara od sjeveroistočne kule Dioklecijanove palače. Za sada je provođenje tog projekta zaustavljeno, jer je Visoki Upravni sud RH poništio Izmjene i dopune najvažnijeg prostorno planskog dokumenta za povijesnu jezgru (Provedbeni urbanistički plan povijesne jezgre grada Splita) i to na zahtjev Društva prijatelja kulturne baštine Split, također jedne od udruga koja sudjeluje u izradi Plana upravljanja i to upravo zbog planiranja parkirališnih i garažnih mjesta u Zoni A.

Sljedeći primjer je situacija na Rivi, području ispred južnog pročelja Dioklecijanove palače. Taj prostor je 2007. podvrgnut zahvatu uređenja, središnjeg dijela Rive, koji je izazvao veliko negodovanje građana i dijela struke. Povjerenstvo je 19. veljače 2013. jednoglasno donijelo zaključak o pokretanju postupka za uređenje cjelovitog prostora Rive (**Prilog 3**). Umjesto provođenja zaključenog Grad Split pokreće postupak rekonstrukcije tzv. Turističke palače, objekta smještenog nekoliko desetaka metara ispred istočnog dijela južnog pročelja Dioklecijanove palače i to na način da se derutni, privremeni objekt rekonstruira uz primjenu modela financiranja koji bi onemogućio provođenje propisanog urbanističko-arhitektonskog natječaja, pa time i arheoloških istraživanja, za period od najmanje 20 godina. Napominjemo da je objekt izgrađen 1968. godine kao privremeno rješenje i postoje različita razmišljanja o sudbini prostora, od potpunog uklanjanja objekta, preko rekonstrukcije do izgradnje sasvim novog objekta. Mišljenja smo da bi svaki postupak umjesto provođenja propisanog urbanističko-arhitektonskog natječaja za cjelovito uređenje Rive, u okviru kojeg bi se sagledala i budućnost prostora i objekta Turističke palače, bilo pogrešno rješenje, s obzirom na izuzetnu vrijednost prostora za svjetsku kulturnu baštinu. Prema

dostupnim informacijama UNESCO uopće nije obaviješten o namjeri provođenja zahvata na ovom osjetljivom i vrijednom lokalitetu, što je u izravnoj suprotnosti s člankom 172. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Covention.

Treći i najdrastičniji primjer nepoštivanja i neprovođenja strateških zaključaka Povjerenstva je situacija po pitanju kontaktne zone. Na svojoj 8. sjednici 11. veljače 2014. Povjerenstvo je jednoglasno donijelo zaključak o potrebi prijavljivanja kontaktne zone UNESCO-u u kojoj bi se nalazio poluotok Marjan s Park šumom Marjan (**Prilog 4**).

Potrebu uspostavljanja kontaktne zone i njenog prijavljivanja UNESCO-u navodi i ICOMOS u svom dopisu iz lipnja 2012. godine (**Prilog 5**).

Također i nacrt Plana upravljanja koji je izradila tvrtka SolArc navodi važnost uspostave kontaktne zone i predlaže da se cijelo područje bivše Zone B prijavi UNESCO-u.

Međutim, Ministarstvo kulture 13. listopada 2014. u svom Periodičnom izvješću UNESCO-u navodi kako Splitu nije potrebna kontaktna zona i obrazlaže takav stav tvrdnjom da nacionalno zakonodavstvo dovoljno štiti područja koja okružuju područje pod zaštitom UNESCO-a (**Prilog 6**).

Ovakvom skandaloznom i neutemeljenom navodu Ministarstva kulture, koji je u izravnoj suprotnosti sa zaključkom Povjerenstva, oštro se protivimo i smatramo da je situacija na terenu upravo suprotna od tvrdnje Ministarstva kulture. Napominjemo da je Ministarstvo kulture 22. listopada 2010. samoinicijativno promijenilo granice zone konzervatorske zaštite u Splitu, na način da je cjelokupnom području poluotoka Marjan ukinuta konzervatorska zaštite. Tom prilikom je promijenjen i obuhvat čak i Zone A, o čemu Vas je detaljno izvijestila Inicijativa za Marjan u svom dopisu od 19. srpnja 2012. godine (**Prilog 7**). Također, Ministarstvu kulture nije bilo sporno omogućavanje legalizacije nezakonito izgrađenih objekata u zonama UNESCO-a, o čemu ste također obaviješteni prije spomenutim dopisom. Tek nakon Vaše intervencije vraćene su granice najstrože zaštite na područje koje odgovara granicama područja prijavljenog 1979. godine UNESCO-u i otklonjena je mogućnost legalizacije u zonama UNESCO-a. Međutim, izmjene granica još uvijek nisu unesene u prostorno-plansku dokumentaciju Grada Splita (**Prilog 8**), što je najavljeno za 2015. godinu.

Na naše uporno traženje da se vrati konzervatorska zaštita području poluotoka Marjan s Park šumom Marjan (zaštićeni dio prirode od 1964. godine) koju je imao do 22. listopada 2010. godine, djelomično je udovoljeno 4 godine kasnije, 22. listopada 2014. kad dio poluotoka Marjan s Park šumom Marjan dobiva status trajno zaštićenog kulturnog krajolika, ali u kojem i dalje postoji mogućnost gradnje na 5 lokacija. Pri tome je važno naglasiti da dio poluotoka Marjan, kao i pojedini rubi dijelovi Park šume Marjan imaju zaštitu lokalnog značenja te je time omogućena gradnja na više lokaliteta tog područja što se upravo i događa. Još jednom napominjemo da je cjelokupno područje poluotoka Marjan bilo dio Zone B za koju je ICOMOS, kao i ekspert UNESCO-a Giora Solar, preko tvrtke SolArc, predlagao da se prijavi UNESCO-u kao kontaktna zona Zoni A.

Zaključno želimo naglasiti da se Ministarstvo kulture samoinicijativno isključilo iz sudjelovanja u izradi Plana upravljanja uz napomenu da su oni tijelo koje će po završetku izrade Plana upravljanja verificirati tekst Plana upravljanja. Međutim, takvo postupanje Ministarstva kulture znatno otežava rad i gotovo u potpunosti onemogućava predstavnike Znanstvenog tima, u kvalitetnoj izradi pojedinih segmenata Plana upravljanja, gdje je sudjelovanje Ministarstva kulture neophodno.

Iz svega navedenog može se zaključiti da se izrada Plana upravljanja u Splitu, konstantno opstruira donošenjem dokumenata za realizaciju projekata koji su u izravnoj suprotnosti sa strateškim opredjeljenjima očuvanja kulturne baštine i krajolika u okruženju svjetske kulturne baštine, i to od strane institucija koje bi trebale biti nositelji izrade Plana upravljanja, a to su Ministarstvo kulture i Grad Split. Zbog stalnih nesuglasica pri izradi Plana upravljanja Povjerenstvo je na svojoj 8. sjednici jednoglasno donijelo zaključak da Grad Split preko Ministarstva kulture od UNESCO-a zatraži besplatnu pomoć pri izradi Planova upravljanja. Međutim, na sjednici Povjerenstva

održanoj 18. prosinca 2014. dobili smo informaciju da pružanje besplatne pomoći od strane UNESCO-a nije moguće, jer je takva pomoć namijenjena samo zemljama "trećeg svijeta".

Smatrali smo svojom obvezom izvijestiti Vas o aktualnim događanjima i ujedno zatražiti vaš savjet i molbu za pomoć u slučajevima kad državne institucije nadležne za zaštitu kulturne baštine i zadužene za direktan kontakt s UNESCO-om, postupaju na način koji bi mogao nanijeti ireverzibilnu štetu baštini prepoznatoj kao vrijednost od univerzalnog i posebnog značaja i time dovesti povijesnu jezgru Splita s Dioklecijanovom palačom na Listu ugrožene baštine.